

Akwụkwọ Daniel - Otu Narị na Iri Isii na Abụọ

Oge Amụma nke Rom: Ikpughe Ọhụ ahụ

Jeff Pippenger

2024-03-27

Rom na-emeguzobe ọhụ, e wee kpughee Rom n'ime "oge" ya. Nke a bụ nkwpụta nke Sister White, ebe ọ na-ekwuputa ihe kwesiri ka aghọta ya dika ihe doro anya:

"Mkpughe bụ akwụkwọ a kàchiri akàchi, ma ọ bụkwa akwụkwọ e meghere emeghe. Ọ na-edekọ ihe omume dị ebube ndị ga-eme n'ụbọchị ikpeazụ nke akụkọ ihe mere eme nke ụwa a. Ozizi ndị dị n'akwụkwọ a doro anya, ọ bughị ihe omimi na ihe a na-apughị ighọta. N'ime ya ka e si eburu otu ahịrị amụma ahụ a huru n'akwụkwọ Daniel. Ufodu amuma ka Chineke kwughachiri, si otu a gosi na a ga-enyeriri ha mkpa. Onyenwe anyi anaghị ekwughachi ihe ndi na-enweghi nnukwu ihe ha putara." Manuscript Releases, volume 9, 8.

"Onyenwe anyi adighi ekwughachi ihe ndi na-enweghi nnukwu mkpa," a na-ekwughachikwa "oge" ndi jikotara na Rom ugboro ugboro. Ọ bụ ihe "nke nnukwu mkpa" ighota "oge" a jikotara na Rom, n'ihi na nke ahụ bụ ihe na-ekpughe Rom dika isiokwu nke na-edobe ọhụ ahụ. Ugboro asaa ka a na-ekwu kpomkwem banyere afọ puku abụọ na narị isii na iri nke ọchịchị papal n'akwụkwọ Daniel na Mkpughe.

Ọ ga-ekwu okwu ukwu megide Onye Kachasi Elu, ọ ga-agwukwa ndi nsọ nke Onye Kachasi Elu ike, ma chee ime mgbanwe n'oge na iwu: a ga-enyekwa ha n'aka ya ruo otu oge, na oge abuo, na nkewa nke oge. Daniel 7:25.

Anuru m nwoke ahụ yi uwe owuocha, nke no n'elu mmiri nke osimiri ahụ, mgbe o weliri aka nri ya na aka ekpe ya elu n'ebe eluigwe di, ma nuro iyi n'aha Onye ahụ nke di ndu ruo mgbe ebighi ebi, na ọ ga-adiru otu oge, na oge di iche iche, na okara oge; ma mgbe ọ ga-emezu ikesa ike nke ndi nsọ ahụ, ihe ndi a niile ga-agwucha. Daniel 12:7.

Ma ogige ahụ nke di n'ezí ulo nsọ ahụ, hapu ya, atukwala ya; n'ihi na e nyewo ya n'aka ndi mba ozo: ha ga-azokwa obodo nsọ ahụ ukwu ruo onwa iri anọ na abuo. Nkpughe 11:2.

M ga-enye ike nye ndiamà m abuo, ha ga-ebukwa amuma ruo otu puku narị abuo na ubochi iri isii, yi uwe akwa mwute. Mkpughe 11:3.

Nwanyi ahụ wee gbagara n'ozara, ebe o nwere ebe Chineke kwadebere ya, ka e wee zuo ya nri n'ebe ahụ otu puku ubochi narị abuo na iri isii. Mkpughe 12:6.

E nyekwara nwanyi ahụ nku abuo nke nnukwu ugo, ka o wee fee gaa n'ozara, gaa n'ebe nke ya, ebe a na-azu ya otu oge, na oge abuo, na okara oge, puo n'ihu agwo ahụ. Mkpughe 12:14.

E nyekwara ya onu na-ekwu okwu ukwu na nkwalu; e nyekwara ya ike ka ọ nogide onwa iri anọ na abuo. Mkpughe 13:5.

Ihe ndekọ akaebe asaa ndị a kpomkwem na-egosi àgwà amụma dị iche iche pụrụ iche nke Rom. Ọ bụ n'ime amaokwu ndị ahụ ka e ji kpughee Rom. Nwanneanyi White na-agbakwunye na a na-anọchikwakwa oge ndị a anya dika “afọ atọ na ọkara ma ọ bụ ụbọchị 1260.” I gaghi ahụ “afọ atọ na ọkara” ma ọ bụ “ụbọchị otu puku narị abụọ na iri isii” n'ime Akwukwọ Nso. Nwanneanyi White na-etinye naanị mgbakọ nke ndekọ akaebe asaa ahụ n'ọrụ n'uzọ kwekọrọ n'ihe ahụ.

“N'isi nke 13 (amaokwu 1–10) a kowara anụ ọhịa ọzọ, ‘dị ka agụ,’ nke dragon nyere ‘ike ya, na ocheeze ya, na ọchịchị dị ukwu.’ Ihe nnochianya a, dika ọtutu ndị Protestant kwewo, na-anọchi anya ọchịchị ndị papa, nke nwetara ike ahụ na ocheeze ahụ na ọchịchị ahụ nke alaeze Rom oge ochie jidere n'oge gara aga. Banyere anụ ọhịa ahụ yiri agụ, e kwuru si: ‘E nyere ya ọnu na-ekwu okwu ukwu na nkwalu Chineke... O megherekwà ọnu ya ikwulu Chineke, ikwulu aha Ya, na ụlọkwuu Ya, na ndị bi n'eluigwe. E nyerekwa ya ka o buso ndị nsọ agha, ma merie ha: e nyerekwa ya ike n'elu agburu niile, na asusu niile, na mba niile.’ Amuma a, nke fọrọ nke nta ka ọ buru otu ihe ahụ na nkowa nke obere mpi dị na Daniel 7, n'enweghi mgbagha ọ bula na-ezo aka n'ọchịchị ndị papa.”

“‘E nyere ya ike iga n'ihu onwa iri anọ na abụọ.’ Ma, ka onye amuma ahụ kwuru, ‘Ahuru m otu n'ime isi ya ka e meruo ya ahụ dika a ga-asị na e gburu ya ruo onwu.’ Ma ọzọ: ‘Onye na-eduba mmadu n'agha n'agha ga-aga n'agha; onye ji mma-agma egbu mmadu aghaghi ka e jiri mma-agma gbuo ya.’ Onwa iri anọ na abụọ ahụ bu otu ihe ahụ dika ‘oge na oge di iche iche na nkewa nke oge,’ afọ atọ na ọkara, ma ọ bụ ụbọchị 1260, nke Daniel 7—oge ahụ nke ike papal ga-emegbu ndi nke Chineke. Oge a, dika e kwuru n'isiakwukwo ndi bu uzọ, malitere site n'ochichi elu nke papacy, na A.D. 538, ma kwusi na 1798. N'oge ahụ ka ndi agha France jidere pope n'agha, ike papal natara mmeru ahụ ya nke onwu, ma e mezuru amuma ahụ, ‘Onye na-eduba mmadu n'agha n'agha ga-aga n'agha.’” The Great Controversy, 439.

Site n'ike mmuo nsọ e nyere itule kwa afọ atọ na ọkara di ka “oge” ahụ nke “na-ekpughe” Rom, ntụaka Akwukwọ Nso ndi ọzọ gbasara Rom na-aputa.

Ma ana m agwa unu n'eziokwu, ọtutu umuanyi di ha nwuru no n'Izrel n'ubochi Elaija, mgbe e mechiri eluigwe afọ atọ na onwa isii, mgbe oké unwu di n'ala ahụ dum. Luke 4:25.

Afọ atọ na ọkara nke Ilaia na-ejikota oge ahụ na Jezebel, onye bu akara Rome nke ndi pope n'ime choochi Tayatira.

Ma enwere m ihe ole na ole megide gi, n'ih na i na-ahapu nwanyi ahụ, bu Jezebel, onye na-akpo onwe ya nwanyi amuma, ka ọ kuzie ma duhie ndi ohu m ka ha kwaa iko, ma rie ihe e jiri chuo aja nye arusi. Ma enyere m ya ohere ka o chegharia n'iko ya; ma o chegharighi. Mkpughe 2:20, 21.

“Oge” e nyere uka nke anọ, nke Jezebel nochiri anya ya, bukwa “oghere.”

Elaija bu mmadu nke aguu na mmasi ndi yiri nke anyi dikwa n'ime ya, o wee kpee ekpere nke ukwu ka mmiri ghara izo: mmiri ezoghikwa n'elu uwa ruo afọ atọ na onwa isii. Jems 5:17.

N'ikowa na onwa iri anọ na abụọ ahụ bu otu ihe ahụ di ka ubochi otu puku narị abụọ na iri isii, Sister White na-akowa oge ahụ dika “ubochi ndi ahụ,” nke Kraist zoro aka na ha.

“Oge ndi e kwuru n’ebe a—‘onwa iri anọ na abụọ,’ na ‘otu puku ụbọchị abụọ narị abụọ na iri isii’—bụ otu ihe ahụ, ha abụọ n’otu aka na-anọchite anya oge nke ụka Kraịst ga-ata ahụ mkpagbu site n’aka Rom. Afọ 1260 nke ọchịchị kasinụ nke ndi pope malitere n’afọ A.D. 538, ya mere ọ ga-akwusi n’afọ 1798. N’oge ahụ, ndi agha France batara na Rom wee mee pope onye mkporo, ma o nwuru n’ala ozo. O bu ezie na a hoputara pope oheru obere oge mgbe nke ahụ gasiri, usoro ọchịchị ndi pope adibeghikwa kemgbe ahụ nwee ike ijide ike ahụ ọ nweburu mbu.”

“Mkpagbu a na-emegbu nzuko adighi aga n’ihu n’ime oge dum nke afọ 1260 ahụ. N’ime ebere Ya n’ebe ndi Ya no, Chineke mere ka oge nke onwunwa ha nke oku di mkpumkpu. Mgbe O na-ebu amuma banyere ‘oke mkpagbu ahụ’ ga-adakwasị nzuko, Onye Nzoputa kwuru, si: ‘Ma ọ buru na emeghi ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu, a gaghi azoputa anu ahụ obula: ma n’ihi ndi a hoputara, a ga-eme ka ubochi ndi ahụ di mkpumkpu.’ Matiu 24:22. Site n’ike mmetuta nke Ndozighari, e mere ka mkpagbu ahụ kwusi tupu afọ 1798.” The Great Controversy, 266.

Kraịst na Nwannaanyi White na-akowa okwu ahụ bu “ubochi ndi ahụ” dika “oge” ahụ, nke na-akowaputa Rom nke popu. Mgbe Daniel na-ekwu banyere mkpagbu ahụ sochiri itinye ọchichị popu n’ocheeze nke uwa n’amaokwu nke iri ato na otu nke isi nke iri na otu, ọ na-ekwu banyere oge ahụ nke mkpagbu dika “otutu ubochi.”

Ogwe-aka ga-eguzo n’akuku ya, ha ga-emekwa ka ebe nsọ ahụ, bu ebe e wusiri ike, buru ihe emeruru emeru; ha ga-ewepukwa aja nsure oku a na-achụ kwa ubochi, ha ga-edobekwa ihe aru ahụ nke na-eme ka ọ buru ihe togboro n’efu. Ma ndi na-eme ajo omume megide ogbugba ndu ka ọ ga-emebi site n’okwu ire utu: ma ndi ahụ maara Chineke ha ga-adị ike, ha ga-emekwa ihe ukwu. Ndi ahụ nwekwara nghota n’etiti ndi mmadu ga-akuziri otutu mmadu: ma ha ga-ada site n’mma agha, na site n’oku, site n’agha n’agha, na site n’inapu ihe, otutu ubochi. Daniel 11:31–33.

E kpughere Rome n’ihe jikotara ya na oge amuma ahụ e nyere ya, ọ bu ya mere Pol ji si na a ga-ekpughe nwoke mmehie ahụ n’“oge ya.” Eziokwu ahụ na Rome na-eguzobe oheru ahụ, nke ma ọ buru na anyi amaghi ya, anyi alaa n’iyi, na-egosi ihe mere e ji anochite oge amuma ahụ ugboro ugboro, na n’uzo di iche iche nke ukwu, n’ihi na Chineke “adighi ekwughachi ihe ndi na-enweghi nnukwu mkpa.” N’amaokwu ndi gara aga, a karakwa njedebe nke oge ahụ akara.

Ndi nwere nghota n’etiti ndi mmadu ga-akuziri otutu mmadu; ma ha ga-ada site n’mma-agma, na n’oku, na n’agha mbula, na n’inapu ihe, otutu ubochi. Ugbu a mgbe ha ga-ada, a ga-enyere ha obere enyemaka; ma otutu ga-esonye n’akuku ha site n’ito utu. Ma ufodu n’ime ndi ahụ nwere nghota ga-ada, iji nwalee ha, na iji sachapu ha, na ime ka ha di ocha, ruo oge ogwugwu: n’ihi na ọ ka diri oge a kara aka. Daniel 11:33–35.

“Oge ogwugwu” “ka bukwa maka oge a kara aka.” Okwu Hibru a sughariri “a kara aka” bu “moed,” ma ọ putara oge e debere nke oma ma ọ bu nhoputa. A na-amata mkpa amuma na idi mkpa nke “oge a kara aka” n’akwukwo Daniel site n’otu ugboro ugboro e si kpo ya. Ndi Adventist Laodisia di nno ole na ole, ma ọ buru na e nwere obula, na-amata na 1989 bu “oge ogwugwu,” ya mere 1989 bu oge a kara aka. O bu nhoputa Chineke mere, mgbe O ga-emepe ihe omuma ahụ e mechiri emechi maka ije nke ndi otu narị puku na iri anọ na anọ. N’ihi nke a,

akwukwọ Daniel na-enye ndị akaebe nye eziokwu ahụ bụ na “oge a kara aka” na-akara mbata nke “oge ọgwugwu.” N’ime Daniel asatọ, a kpoputara akara amuma a.

Anuru m olu otu nwoke n’etiti akuku abuo nke Ulai, nke kporo oku, si, Gabriel, mee ka nwoke a ghota ohuu a. Ya mere, o bjarutere nso n’ebe m guzoro; ma mgbe o bjarutere, egwu jidere m, m wee daa kpuo ihu m n’ala; ma o siru m, Ghota, gi nwa nke mmadu; n’ihi na ohuu a bu maka oge ọgwugwu. Ugbu a, ka o na-agwa m okwu, abanyere m n’ura miri emi, ihu m chee ihu n’ala; ma o meturu m aka, mee ka m guzozie oto. O wee si, Lee, aga m eme ka i mara ihe ga-adi n’oge ikpezu nke iwe ahụ; n’ihi na na oge e kenyere, ọgwugwu ahụ ga-abia. Daniel 8:16–19.

Di ka o di n’isi nke iri na otu, okwu ahụ bu “ogwugwu,” n’akuku okwu a bu “oge ọgwugwu” n’amaokwu ndi a, bu okwu Hibru ozọ di iche na nke a sughariri dika “oge a kara aka.” Oge ọgwugwu ahụ na-anochite anya otu oge nke na-amalite n’oge a kara aka. “Oge a kara aka” (moed) bu nhoputa, ma oge ọgwugwu (okwu Hibru ahụ bu “gets”) bu otu ogologo oge, nke na-amalite n’oge a kara aka. O bu “oge” ahụ na-ekpughe Rom, ma “oge” ahụ di oke mkpa nke na ọgwugwu nke ogologo oge ahụ, na oge ahụ nke na-eso ọgwugwu nke oge ahụ, otutu ndi akaebe na-anochite anya ha. N’amaokwu nke iri abuo na anọ nke isi nke iri na otu nke Daniel, a na-akowa Rom nke ndi ogọ mmuo dika onye na-achị uwa ruo otu “oge.”

“Oge” nke ihe nnochianya bu afọ narị atọ na iri isii, n’ihi na e nwere ubochi narị atọ na iri isii n’afọ Akwukwọ Nso. Rom nke ndi ogọ mmuo chiru ruo “oge” otu, Rom nke popu chirikwa ruo “otu oge, oge di iche iche, na okara oge.” Rom nke oge a na-achị ruo “otu awa” nke ihe nnochianya, ma o bu “onwa iri anọ na abuo” nke ihe nnochianya. O nweghi oge amuma o bula mgbe afọ 1844 gasiri, ya mere “awa” ahụ na “onwa iri anọ na abuo” ahụ bu oge sitere n’iwu ubochi Sonde nke na-abia n’oge na-adighi anya ruo na mmechi nke oge nnwale mmadu. Ma Rom nke ndi ogọ mmuo chiru n’ike kachasi elu site n’Agha Actium n’afọ 31 BC, ruo mgbe Constantine kwagara isi obodo alaeze ukwu ahụ gaa Constantinople n’afọ 330. Anyi maara na amaokwu ndi na-esonu na-ekwu maka Rom nke ndi ogọ mmuo, n’ihi na a na-anochi Kraist anya dika “onye-isi nke ogbugba ndu” nke “a ga-agbaji” mgbe akpogidere Ya n’obe. Ike nke na-achị n’oge ahụ bu Rom nke ndi ogọ mmuo, ya mere amaokwu ndi anyi na-achọ ileba anya ugbu a na-akowaputa Rom nke ndi ogọ mmuo.

N’onodu ya ka onye ruru aru ga-ebili, onye ha na-agaghi enye nsopuru nke alaeze ahụ: ma o ga-abia n’uzo udo, werekwa otuto efu nata alaeze ahụ. Sitekwa n’aka agha ndi di ka idei mmiri ka a ga-ebufu ha puo n’ihu ya, a ga-agbajikwa ha; ee, obuna onye-isi nke ogbugba ndu ahụ. Ma mgbe e mesiri nkwekorita e mere na ya, o ga-eji aghughu na-aru oru: n’ihi na o ga-ebili, ma buru onye siri ike site n’aka obere ndi mmadu. O ga-abata n’uzo udo obuna n’ebe ndi kasi baa uba nke ogbe ahụ; o ga-emekwa ihe ndi nna ya na nna nna ya ha emebeghi; o ga-ekesara ha ihe o kwatara n’agha, na ihe o zuru n’agha, na akunuba: ee, o ga-echeputakwa atumatu ya megide ebe ewusiri ike di iche iche, obuna ruo nwa oge. Daniel 11:21–24.

Okwu a bu “against” n’akuku ikpezu nke amaokwu ndi a n’eziokwu putara “from,” amaokwu ahụ na-ekwukwa na Rom ndi ogọ mmuo ga-achị (ga-akowaputa aghughu ya) “site na” ebe mgbaba ike ya (Obodo Rom) ruo afọ narị atọ na iri isii.

“AMAOKWU 24. Ọ ga-abata n’udo ọbuna n’ebe ndi kasị baa ọgaranya nke ọgbè ahụ: ọ ga-emekwa ihe nna ya hà na nna nna ya hà na-emeghi; ọ ga-ekesara ha ihe a kwatara n’agha, na ihe e zuru n’agha, na akunuba: ee, ọ ga-akpukwa atumatụ ya megide ebe e wusiri ike, ọbuna ruo nwa oge.”

“Uzo a na-emekari nke mba di iche iche si abanye, tupu ubochi ndi Rom, n’ogbe bara uru na n’ala uba, bu site n’agha na mmeri. Ugbu a, Rom ga-eme ihe ndi nna ha ma o bu nna nna ha emeghi; ya bu, inweta ihe ndi a site n’uzo udo. Omenala ahụ, nke a na-anubeghi mbu, ka e bidoro ugbu a, nke ndi eze ji ahapu ndi Rom alaeze ha n’akwukwo nketa. N’uzo a ka Rom ji nweta nnukwu ogbe.”

“Ma ndi si otu a bia n’okpuru ochichi Rom ritere uru di ukwu site na ya. E mesoro ha ebere na nwayoo. O di ka a na-ekesa anu oriri na ihe nkwata n’etiti ha. E chebere ha puo n’aka ndi iro ha, ha wee zuru ike n’udo na nchekwa n’okpuru nchebe nke ike Rom.

“N’akuku ikpeazu nke amaokwu a, Bishop Newton na-enye echiche nke ibu amuma banyere usoro agha sitere n’ebe siri ike e wusiri ike, kama ibuso ha agha. Nke a ka ndi Rom mere site n’ebe ewusiri ike nke ukwu nke obodo ha nke ugwu asaa di na ya. ‘Obuna ruo otu oge;’ n’enweghi mgbagha, oge amuma, afọ 360. Site n’ebe a ka a ga-amalite igu afọ ndi a? Ikekwe site n’ihe omume ahụ e gosiputara n’amaokwu na-eso ya.

“AMAOKWU 25. Ọ ga-akpalite ike ya na obi-ike ya imegide eze nke ndida, ya na nnukwu agha; eze nke ndida kwa ga-akpalite onwe ya ibu agha, ya na agha di ukwu nke dikwa ike nke ukwu; ma o gaghi eguzosi ike: n’ihi na ha ga-akpa atumatụ imegide ya.”

“N’uzo amaokwu nke 23 na nke 24 si di, a na-ebute anyi ruo n’akuku a nke nkwekorita ahụ di n’etiti ndi Juu na ndi Rom, na BC 161, ruo n’oge Rome nwetara ochichi zuru uwa onu. Amaokwu a di ugbu a n’ihu anyi na-eme ka a hu ugu ike a luru megide eze ndida, bu Ijpt, na mmezu nke agha a ma ama n’etiti ndi agha ukwu na ndi di ike. O mere n’ezie na ihe ndi di otu a mere n’akuko ihe mere eme nke Rome n’ihe di ka oge a?—Ha mere. Agha ahụ bu agha di n’etiti Ijpt na Rome; ugu ahụ kwa bu ugu Actium. Ka anyi lee nkenke onodu ndi butere esemokwu a anya.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 271–273.

N’amaokwu ndi a na-esonu, Daniel na-akpokwa oge e kenyere na ogwugwu ya ozo.

Ọ ga-akpolitekwa ike ya na obi ike ya imegide eze nke ndida, ya na nnukwu agha; eze nke ndida kwa ga-akpali onwe ya ibu agha, ya na agha di ukwu nke ukwu ma sie ike; ma o gaghi eguzosi ike: n’ihi na ha ga-echeputa aghughu imegide ya. Ee, ndi na-eri site n’oke nri ya ga-ebibi ya, agha ya ga-asofekwa dika idei mmiri: otutu ga-adakwa ndi e gburu egbu. Obi eze abuo a ga-adikwa n’ime ime ihe ojo, ha ga-ekwu okwu ugha n’otu tebul; ma o gaghi aga nke oma: n’ihi na ogwugwu ahụ ka dikwa n’oge a kara aka. Mgbe ahụ o ga-alaghachi n’ala ya, ya na nnukwu akunuba; obi ya ga-adikwa imegide ogbugba ndu nsọ ahụ; o ga-emekwa nnukwu ihe, laghachikwa n’ala nke aka ya. N’oge a kara aka o ga-alaghachi, biakwa n’ebe ndida no; ma o gaghi adi ka nke mbu, ma o bu ka nke ikpeazu. Daniel 11:25–29.

N’isi nke asato, Gabriel kwara na “chazon,” ohu nke afọ puku abuo na nari ise na iri abuo, ga-abia na njedebe n’oge a kara aka, ma mgbe ahụ oge nke “oge ogwugwu” nochiri anya ya

ga-amalite. N'akukū a, oge a kara aka bụ njedebe nke afọ narị atọ na iri isii nke Rom nke ndị ogo mmụọ ga-eji chịwa ụwa n'uzọ kacha elu. N'akukū a, e nweghị "oge ogwugwu," n'ihia na e nweghị ihe e mechiri emechi nke a ga-emeghe n'ogwugwu nke oge ahụ nke akukọ ihe mere eme.

N'isi nke asatọ nke Daniel, a kachiri ọhụ nke "ngwucha ikpeazu" nke iwe ahụ, nke bụ afọ puku abụọ na narị ise na iri abụọ, nke kwusiri n'otu oge ahụ ka afọ puku abụọ na narị atọ ahụ, ruo "oge nke ogwugwu," n'ihia na n'afọ 1844, nke bụ oge a kara aka nke ọhụ abụọ ahụ, e meghere ihè nke mmụọ-ozii nke atọ. N'isi nke iri na otu nke Daniel, amaokwu nke iri atọ ruo nke iri atọ na isii, na njedebe nke "iwe mbụ" n'afọ 1798, a ga-enwe oge e gosiputara dika "oge nke ogwugwu," mgbe e meghere ihè nke mmụọ-ozii mbụ. Ya mere, amuma oge nke Rom ndi ogo mmụọ enweghị oge nke ogwugwu, kama naanị oge a kara aka, nke na-egosi mgbe afọ narị atọ na iri isii ahụ kwusiri; ma oge a kara aka n'afọ 1798, na oge a kara aka n'afọ 1844, ha abụọ meghe ozi nke a ga-aghota n'oge ahụ e gosiputara dika "oge nke ogwugwu".

A na-ekpughe Rom dika e si anochi ya n'uzọ amuma n'ime oge amuma ya. "Oge, oge di iche iche, na nkewa nke oge", "onwa iri anọ na abụọ", "otu puku ubochi narị abụọ na iri isii", na "afọ atọ na okara" bụ ufodu n'ime akara di iche iche na-anochi anya oge ahụ papacy jiri chia n'oge Ochichiri. Oge ahụ jikotara mmeghari ndi Millerite na mmeghari nke puku mmadu otu narị na iri anọ na anọ bụ afọ otu narị na iri abụọ na isii. Otu narị na iri abụọ na isii bukwa akara nke otu puku ubochi narị abụọ na iri isii, n'ihia na o bụ otu uzọ n'uzọ iri, ma o bụ otu n'ime uzọ iri nke onu ogugu ahụ. Afọ otu narị na iri abụọ na isii site na nnu isi nke 1863 ruo n'oge e kenyere na 1989 na-egosi 1989 dika nhoputa Chineke na ndi Ya nke ubochi ikpeazu.

Anyi ga-aga n'ihu n'omumu ihe a n'isiokwu na-esote.

"Olee otu anyi ga-esi nyochaa Akwukwo Nso? Anyi ga-akworiri mkporogwu nkuzi anyi otu n'otu, ma emesia gbalia ime ka Akwukwo Nso niile dakorita na echiche anyi ndi anyi guzobewori, ka o bu anyi ga-ewetara Akwukwo Nso echiche na echiche anyi, ma jiri Akwukwo Nso nke eziokwu tuo ozizi anyi n'akuku niile? Otutu ndi na-agu, obuna ndi na-akuzikwa Bible, anaghi aghota eziokwu di oké onu ahia ha na-akuzi ma o bu na-amu. Ndi mmadu na-anabata njehie, ebe a kowaputawo eziokwu nke oma, ma o buru na ha ga-ebute ozizi ha n'okwu Chineke, ghara igukwa okwu Chineke n'ihè nke ozizi ha, iji gosi na echiche ha ziri ezi, ha agaghi eje ije n'ochichiri na isi, ma o bu jigide njehie. Otutu na-enye okwu Akwukwo Nso ihe o putara nke dabara na echiche nke ha, ma ha na-eduhie onwe ha ma na-eduhiekwa ndi ozọ site n'ikowa okwu Chineke n'uzọ na-ezighi ezi. Mgbe anyi na-amalite omumu okwu Chineke, anyi kwesiri ime ya n'obi di umeala n'obi. A ghaghi iwepu odimma onwe onye niile, ihunanya niile nke ibu onye puru iche n'echiche. E kwesighi ile echiche ndi e cherisiri ogologo oge anya di ka ndi na-apughi ihie uzọ. O bu enweghi njikere nke ndi Juu ihapu omenala ha ndi e guzobewori kemgbe ogologo oge ka wetara mbibi ha. Ha kpebisiri ike na ha agaghi ahụ ntupo o bula n'echiche nke ha ma o bu n'ikowa ha Akwukwo Nso; ma n'agbanyeghi ogologo oge ndi mmadu nwere ike isi jidesie ufodu echiche ike, o buru na okwu edere ede akwadoghi ha n'uzọ doro anya, a ghaghi iju ha."

"Ndi ji ezi obi na-achọ eziokwu agaghi ala azu imeghe onodu ha ka e nyochaa ma koo ha ikpe, ha agaghikwa ewe iwe ma o buru na a juru echiche na echiche ha. Nke a bu mmu e ji nwee

n'etiti anyị afọ iri anọ gara aga. Anyị na-abịakọta ọnu mgbe mkpuruobi anyị juru ibu, na-ekpe ekpere ka anyị buru otu n'okwukwe na n'ozizi; n'ihina anyị maara na Kraịst ekewaghị ekewa. A na-ewere otu isiokwu n'otu oge mee ya ihe a na-enyocha. Uche dị nsọ na njogbu dị omimi bu ihe na-akowa nzuko ndi a nke nyocha. E mepere Akwukwo Nso n'ime mmetuta nke nsopuru na egwu nsọ. Otutu mgbe anyi na-ebu onu, ka e wee mee ka anyi kwekoo nke oma ighota eziokwu ahụ. Mgbe ekpere siri ike gasiri, ma o buru na a ghotaghị isi okwu o bula, a na-atule ya, onye o bula na-ekwuputakwa echiche ya n'efu; mgbe ahụ anyi na-ehulata ozo n'ekpere, aririo siri ike ebili kwa eluigwe ka Chineke nyere anyi aka ihu otu ihe n'otu uzo, ka anyi wee buru otu, dika Kraịst na Nna bu otu. A kwara otutu anya mmiri. O buru na otu nwanna asi ibe ya mba n'ihina nwayoo ya n'ighota ihe, n'ihina na o ghotaghị otu akuku Akwukwo Nso dika ya onwe ya siri ghotata ya, onye ahụ a siri mba ga-emecha jide nwanna ya aka, si, 'Ka anyi ghara iwute Mmuo Nso nke Chineke. Jisos nonyere anyi; ka anyi debe mmuo di umeala n'obi na nke a puru izi ihe;' nwanna ahụ a gwara okwu ahụ ga-asikwa, 'Gbaghara m, nwanna, emejola m gi.' Mgbe ahụ anyi ga-ehulata ala n'oge ozo nke ekpere. Anyi na-etinye otutu awa n'uzo a. N'ozuzu, anyi anaghị amuko ihe onu kari awa anọ n'otu oge; ma mgbe ufodu, a na-etinye abali dum n'nnyocha di nsọ nke Akwukwo Nso, ka anyi wee ghota eziokwu maka oge anyi. N'oge ufodu, Mmuo nke Chineke ga-abiakwasị m, a na-eme ka akuku ndi siri ike doo anya site n'uzo Chineke hoputara, mgbe ahukwa e nwee nkweko zuru oke. Anyi niile bu otu uche na otu Mmuo."

"Anyi ji ike nile nke obi choo ka e ghara igbago Akwukwo Nso ka o dabara n'echiche mmadu o bula. Anyi gbaliri ime ka ihe di iche n'etiti anyi buru nke nta dika o kwere mee site n'ighara ikwusi uche n'ihe ndi di ntakiri mkpa, bu ebe echiche di iche iche no. Ma ibu di n'obi mkpuru obi o bula bu iweta onodu n'etiti umunna nke ga-aza ekpere Kraịst, ka ndi na-eso uzo ya buru otu dika Ya na Nna ahụ bu otu. Mgbe ufodu otu ma o bu abuo n'ime umunna ahụ na-eji isi ike eguzo megide echiche e wetara n'ihu, ma na-eme ihe sitere n'echiche anu ahụ nke obi; ma mgbe agwa a putara, anyi na-akwusi nyocha anyi ma yigharia nzuko anyi, ka onye o bula nwee ohere igakwuru Chineke n'ekpere, ma na-enweghi mkparita uka na ndi ozo, muo isi ihe di iche ahụ, na-ario ihè sitere n'eluigwe. Site n'okwu nke idi enyi ka anyi kewara, iji zukota ozo ozugbo o kwere mee maka nyocha ozo. N'oge ufodu ike Chineke biakwutere anyi n'uzo doro anya puru iche, ma mgbe ihè doro anya kpughere isi ihe nke eziokwu, anyi na-akwa akwa ma na-anurikota onu onu. Anyi huru Jisos n'anya; anyi huru ibe anyi n'anya."

"N'ubochi ndi ahụ, Chineke ruru oru n'ihina anyi, eziokwu wee buru ihe di oké onu ahia nye mkpuru obi anyi. O di mkpa ka idi n'otu anyi taa buru nke udi ga-eguzogide nnwale nke onwunwa. Anyi no n'ulo akwukwo nke Nna-ukwu ebe a, ka e wee zuo anyi maka ulo akwukwo nke di n'elu. Anyi ga-amuta iburu mmechuihu n'uzo yiri nke Kraịst, ihe omumu nke a ga-akuzikwa ga-abu ihe di oké mkpa nye anyi."

"Anyi nwere otutu ihe mmeta anyi ga-amuta, na otutu, otutukwa ihe anyi ga-amutaghachi n'uche anyi. Naani Chineke na eluigwe bu ndi na-adighi emehie emehie. Ndi na-eche na ha agaghị ama mgbe o bula ihapu echiche ha huru n'anya nke ukwu, na na ha agaghị enwe oge o bula ha ga-agbanwe echiche ha, ga-enwe nkuda mmuo. Oge niile anyi na-ejidesi echiche na uche nke anyi ike n'ikwusi ike siri ike, anyi apughị inwe idi n'otu ahụ Kraịst kpeere ekpere maka ya." Review and Herald, July 26, 1892.

